

Informace o výsledcích kontrolních akcí roku 2007

Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce vykonávají kontrolu dodržování předpisů v oblasti pracovních vztahů, pracovních podmínek a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a plní další odborné úkoly v oblasti bezpečnosti práce a pracovního práva ve smyslu zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce.

Program kontrolních akcí

Výběr určitých odvětví ekonomické činnosti a určitých kategorií zaměstnavatelů, na které zaměří svou kontrolní činnost, však orgány inspekce práce neprovádějí na základě náhodného vlastního uvážení či doporučení jiných subjektů. Kontrolní činnost orgánů inspekce práce vychází z hlavních úkolů stanovených v programu kontrolních akcí na daný rok, který po projednání se svazy zaměstnavatelů a s vyššími odborovými orgány schvaluje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Zaměření programu kontrolních akcí vychází zejména z poznatků z kontrolní činnosti, z počtu podnětů na porušování zákonných norem zaměstnavateli, s nimiž se na orgány inspekce práce obrazejí občané, z oblastí, na které poukazují tyto podněty, a z obsahu těchto podnětů potvrzeného jejich šetřením.

Hlavní úkoly kontrolní činnosti roku 2007

Program kontrolních akcí na rok 2007 obsahoval celkem 13 hlavních úkolů. Tři z nich, tj. kontroly plnění zákonných povinností u firem vysílajících své pracovníky k výkonu práce mimo území státu, provádění integrované inspekce dle požadavků zákona o prevenci závažných havárií a zajišťování programu „Bezpečný podnik“ na zavedení a řízení systému BOZP ve firmách, mají charakter trvalých úkolů, jejichž plnění se orgány inspekce práce věnují dlouhodobě.

Další celostátně plněné hlavní úkoly kontrolní činnosti v roce 2007 byly zaměřeny na kontrolu dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce ve stavebnictví, v malých a středních podnicích a při provozu chladících a plynových zařízení, na kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů (zejména týkajících se cestovních náhrad, mezd a dovolené) a stanoveného pracovního režimu u řidičů nákladní dopravy a hromadné přepravy osob, na kontrolu bezpečnosti provozu výtahů v organizacích a v občanské výstavbě (viz tisková zpráva Státního úřadu inspekce práce z 1. 2. 2008), na provádění kontrol na základě podnětů na porušování pracovních vztahů a podmínek, na kontrolní činnost v pracovněprávní oblasti u malých a středních podniků, u zaměstnavatelů zaměstnávajících cizince a při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce a na plnění úkolů v rámci kampaně „Ruční manipulace s břemeny v dopravě a pečovatelských službách“, kterou vyhlásil SLIC (tj. Výbor vrchních inspektorů práce – instituce zastřešující inspektoráty práce všech členských států Evropské unie).

Kromě těchto hlavních úkolů celostátního charakteru si Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu stanovil jako regionální úkol se zaměřením na oblast své místní působnosti kontrolu dodržování platných předpisů pro výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dětmi.

Priority a další činnost inspekce práce

Ačkoli cíl byl stanoven pro každou kontrolní akci zvlášť, obecně lze říci, že prioritami kontrolní činnosti vyplývajících z hlavních úkolů roku 2007 se stalo snižování pracovní úrazovosti, zejména se zaměřením na smrtelné a závažné pracovní úrazy s hospitalizací delší

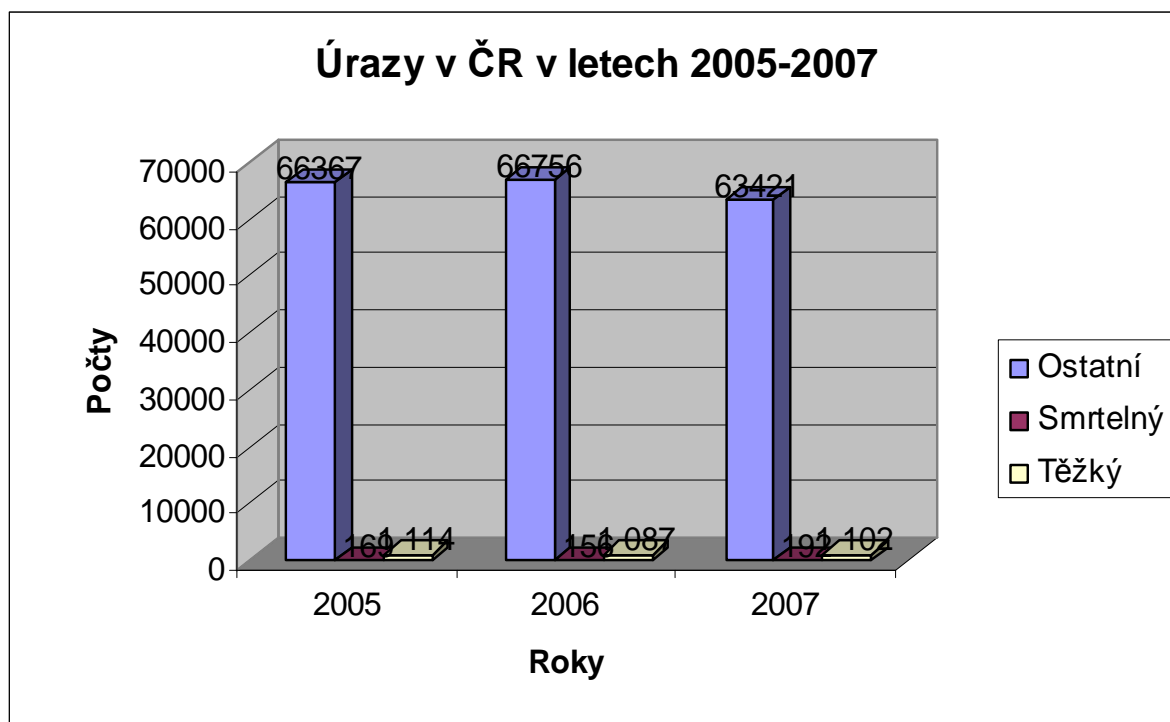
než 5 dní, a vyvíjení určitého tlaku na dodržování pracovněprávních předpisů zaměstnavateli, a to zejména v návaznosti na přijímané podněty občanů.

Vedle hlavních celorepublikových kontrolních akcí se orgány inspekce práce v rámci své působnosti dané zákonem zabývaly také vyšetřováním příčin a okolností vzniku pracovních úrazů, posuzováním technických dokumentací staveb, účastnily se kolaudačních řízení, poskytovaly konzultace a poradenství atd.

Pracovní úrazy

Analýza pracovní úrazovosti za rok 2007 dokládá, že soustředěný tlak v oblasti zajištění bezpečnosti práce a informační kampaně směřující ke snižování pracovní úrazovosti měly pozitivní efekt. Celkový počet pracovních úrazů zaznamenaných v roce 2007 dosáhl hodnoty 64.715, zatímco v roce 2006 činil celkový počet pracovních úrazů 67.999.

Tento pozitivní vývoj se však výrazněji neprojevil u všech druhů pracovních úrazů (smrtelné, těžké, ostatní) nebo v některých odvětvích (např. stavebnictví). Významně se snížil počet ostatních pracovních úrazů (63.421 oproti 66.756 ostatním pracovním úrazům z roku 2006), naproti tomu se však zvýšil počet těžkých pracovních úrazů (z 1.087 v roce 2006 stoupl na 1.102) a počet smrtelných pracovních úrazů (na 192 oproti 156 smrtelným pracovním úrazům z roku 2006; hodnoty pracovní úrazovosti dle druhů pracovních úrazů ukazuje graf).

Pracovní úrazovost ve stavebnictví vykazuje klesající tendenci, celkový počet pracovních úrazů se oproti roku 2006, kdy dosáhl hodnoty 5.622, snížil na 5.189. Smrtelná pracovní úrazovost v tomto odvětví však vykazuje dlouhodobě kolísavý charakter (45 smrtelných pracovních úrazů v roce 2007 oproti 38 z roku 2006).

V odvětví dopravy zůstaly smrtelné pracovní úrazy na úrovni z roku 2006, tj. 21 smrtelných pracovních úrazů, zatímco klesl počet těžkých (ze 77 v roce 2006 na 69) a ostatních pracovních úrazů (ze 3.729 na 3.293). Zvážíme-li však, že rok od roku dochází ke zvyšování počtu dopravců, udržení počtu smrtelných pracovních úrazů v dopravě na stejné hodnotě se jeví jako uspokojivý trend i z hlediska dlouhodobějšího časového horizontu.

Několik statistických údajů

Inspektoři inspekce práce v souvislosti s plněním hlavních úkolů kontrolní činnosti v roce 2007 uskutečnili celkem 13.228 kontrol. Prověřili celkem 12.566 kontrolovaných subjektů (tj. firem, zaměstnavatelů) a zjistili celkem 46.366 nedostatků. Z celkového počtu uložených pokut v souhrnné výši 32.605.000,- Kč již 3.235 pokut v celkové výši 29.085.000,- Kč nabylo právní moci.

Nejčastěji zjištěné nedostatky

Největší počet zjištěných nedostatků představovala porušení ustanovení zákoníku práce. Nejčastěji byla porušována ustanovení zákoníku práce, která se týkají povinností zaměstnavatele, práv a povinností zaměstnance při zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (např. proškolení zaměstnanců o předpisech k zajištění BOZP, konání prací spadajících do kategorie zakázaných prací nebo prací neodpovídajících schopnostem a zdravotní způsobilosti zaměstnance).

V pracovněprávní oblasti se velmi často objevovala porušení předpisů v souvislosti se vznikem, změnami a ukončením pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, dále závady na úseku odměňování zaměstnanců (nevypacení mzdy ve lhůtě splatnosti nebo vůbec atd.) a na úseku pracovní doby (nedostatky ve vedení evidence pracovní doby, přestávek na jídlo a oddech).

Často se také vyskytovaly případy, kdy zaměstnavatel porušil povinnost informovat zaměstnance o obsahu pracovního poměru (např. o týdenní pracovní době a jejím rozvržení, o dovolené, o výpovědních dobách apod.), a to nejen ve vztahu k občanům ČR, ale také při zaměstnávání cizích státních příslušníků.

V mnoha případech zaměstnavatelé rovněž porušili povinnost seznámit zaměstnance s výsledky vyhodnocení rizik na pracovišti a s opatřeními přijatými na ochranu proti působení těchto rizik. Kvůli nedůsledné identifikaci nebezpečí při provádění pracovních činností v dané firmě a z toho vyplývajícím nepřijetí potřebných opatření, kterými by se omezily negativní účinky rizik na zdraví a život zaměstnanců, pak bohužel dochází k řadě zbytečných pracovních úrazů a také trvalému poškození zdraví pracovníků.

Preventivní charakter kontrolní činnosti

Na základě výsledků kontrolní činnosti lze konstatovat, že příčiny zjištěných nedostatků spočívaly především v chybějícím systémovém přístupu firem k výkonu pracovních činností v souvislosti se zajištěním pracovních vztahů a pracovních podmínek zaměstnanců a rovněž v nedůsledném plnění povinností nejen ze strany zaměstnavatelů, ale také zaměstnanců. Zejména u menších podniků zjištěná pochybení vyplývala z nedostatečného právního povědomí v oblasti pracovněprávních vztahů i v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Zaměstnavatelé v malých firmách si často veškerou agendu spojenou s chodem firmy zajišťují sami nebo s pomocí rodinných příslušníků, soustředí se především na svou živnost a na to, aby se udrželi na trhu.

Výrazně lepší stav byl zjištěn u firem, které v rámci své podnikatelské činnosti spolupracují se subjekty, které jsou držiteli certifikátu „Bezpečný podnik“. Organizace s tímto certifikátem pak od svých subdodavatelů obvykle nejen také vyžadují dodržování požadavků na zajištění pracovních podmínek, ale mnohdy jsou současně ochotny poradit.

Bezplatné poskytování základního poradenství tvoří ze zákona také součást činnosti orgánů inspekce práce. Rovněž při samotném provádění kontrol inspektoři kladou důraz na prevenci. Takovéto přímé poradenství při výkonu kontrolní činnosti je účinné zejména u nových firem a firem, které se dosud s inspekcí práce neselekaly. Přispívá nejen ke zvýšení právního povědomí v oblasti bezpečnosti práce a v oblasti pracovněprávních vztahů, ale také ke změně přístupu mnohých zaměstnavatelů k této problematice.

Výsledky hlavních úkolů kontrolních akcí z roku 2007, analýza pracovní úrazovosti, zkušenosti z poradenské činnosti a z kontrolní činnosti prováděné na základě přijatých podnětů občanů se již částečně zúročují v zaměření kontrolní činnosti v letošním roce, stanou se však základním podkladem pro koncipování programu kontrolních akcí orgánů inspekce práce na rok 2009.

Mgr. Ivona Foltisová
kancelář generálního inspektora

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE
Horní náměstí 103/2
746 01 Opava
tel.: 553 696 154, fax: 553 626 672
e-mail: opava@suip.cz, www.suip.cz